

وَ لِلّٰهِ غَيْبُ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ مَا أَمْرُ السَّاعَةِ
 إِلَّا كَلَمْحِ الْبَصَرِ أَوْ هُوَ أَقْرَبُ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ
 شَيْءٍ قَدِيرٌ (77) وَ اللَّهُ أَخْرَجَكُمْ مِنْ بُطُونِ
 أُمَّهَاتِكُمْ لَا تَعْلَمُونَ شَيْئًا وَ جَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَ
 الْأَبْصَارَ وَ الْأَفْئِدَةَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ (78) أَلَمْ يَرَوْا
 إِلَى الطَّيْرِ مُسَخَّرَاتٍ فِي جَوِّ السَّمَاءِ مَا يُمْسِكُهُنَّ
 إِلَّا اللَّهُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ (79) وَ
 اللَّهُ جَعَلَ لَكُم مِّنْ بُيُوتِكُمْ سَكَنًا وَ جَعَلَ لَكُم مِّنْ
 جُلُودِ الْأَنْعَامِ بُيُوتًا تَسْتَخِفُّونَهَا يَوْمَ ظَعْنِكُمْ وَ يَوْمَ
 إِقَامَتِكُمْ وَ مِنْ أَصْوَافِهَا وَ أَوْبَارِهَا وَ أَشْعَارِهَا أَثَاثًا وَ
 مَتَاعًا إِلَى حِينٍ (80) وَ اللَّهُ جَعَلَ لَكُم مِّمَّا خَلَقَ
 ظِلَالًا وَ جَعَلَ لَكُم مِّنَ الْجِبَالِ أَكْنَانًا وَ جَعَلَ لَكُم

سَرَّابِيلَ تَقِيكُمُ الْحَرَّ وَ سَرَّابِيلَ تَقِيكُمُ بَأْسَكُمْ

كَذَلِكَ يُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تُسْلِمُونَ (81)

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَاغُ الْمُبِينُ (82) يَعْرِفُونَ

نِعْمَةَ اللَّهِ ثُمَّ يُنْكِرُونَهَا وَ أَكْثَرُهُمُ الْكَافِرُونَ (83)

To Allah belongeth the unseen of the heavens and the earth. And the matter of the hour (of judgment) is as the twinkling of an eye, or even quicker: for Allah hath power over all things. It is He who brought you forth from the wombs of your mothers when ye knew nothing; and He gave you hearing and sight and intelligence and affections: that ye may give thanks (to Allah). Do they not look at the birds, held poised in the midst of (the air and) the sky? Nothing holds them up but (the power of) Allah. Verily in this are signs for those who believe. It is Allah Who made your habitations homes of rest and quiet for you; and made for you, out of the skins of animals, (tents for) dwellings, which ye find so light (and handy) when ye travel and when ye stop (in your travels); and out of their wool, and their soft fibres (between wool and hair), and their hair, rich stuff and articles of convenience (to serve you) for a time. It is Allah who made out of the things He created, some things to give you shade; of the hills He made some for your shelter; He made you garments to protect you from heat, and coats of mail to protect you from your (mutual) violence. Thus does He complete His favours on you, that ye may bow to His Will (in Islam). But if they turn away, thy

duty is only to preach the clear message. They recognise the favours of Allah; then they deny them; and most of them are (creatures) ungrateful.

اور زمین و آسمان کے پوشیدہ حقائق کا علم تو اللہ ہی کو ہے۔ اور قیامت کے برپا

ہونے کا معاملہ کچھ دیر نہ لے گا مگر بس اتنی کہ جس میں آدمی کی پلک جھپک

جائے، بلکہ اس سے بھی کچھ کم۔ حقیقت یہ ہے کہ اللہ سب کچھ کر سکتا ہے۔

اللہ نے تم کو تمہاری ماؤں کے پیٹوں سے نکالا اس حالت میں کہ تم کچھ نہ

جانتے تھے۔ اُس نے تمہیں کان دیے، آنکھیں دیں، اور سوچنے والے دل

دیے، اس لیے کہ تم شکر گزار بنو۔ کیا ان لوگوں نے کبھی پرندوں کو نہیں

دیکھا کہ فضائے آسمانی میں کسی طرح مسخر ہیں؟ اللہ کے سوا کس نے ان کو

تھام رکھا ہے؟ اس میں بہت نشانیاں ہیں اُن لوگوں کے لیے جو ایمان لاتے

ہیں۔ اللہ نے تمہارے لیے تمہارے گھروں کو جائے سکون بنایا۔ اس نے

جانوروں کی کھالوں سے تمہارے لیے ایسے مکان پیدا کیے جنہیں تم سفر اور

قیام، دونوں حالتوں میں ہلکا پاتے ہو۔ اُس نے جانوروں کے صوف اور اون

اور بالوں سے تمہارے لیے پہننے اور برتنے کی بہت سی چیزیں پیدا کر دیں جو

زندگی کی مدت مقررہ تک تمہارے کام آتی ہیں۔ اس نے اپنی پیدا کی ہوئی
 بہت سی چیزوں سے تمہارے لیے سائے کا انتظام کیا، پہاڑوں میں تمہارے
 لیے پناہ گاہیں بنائیں، اور تمہیں ایسی پوشاکیں بخشیں جو تمہیں گرمی سے
 بچاتی ہیں اور کچھ دوسری پوشاکیں جو آپس کی جنگ میں تمہاری حفاظت کرتی
 ہیں۔ اس طرح وہ تم پر اپنی نعمتوں کی تکمیل کرتا ہے شاید کہ تم فرماں بردار
 بنو۔ اب اگر یہ لوگ منہ موڑتے ہیں تو اے نبی، تم پر صاف صاف پیغام حق
 پہنچا دینے کے سوا اور کوئی ذمہ داری نہیں ہے۔ یہ اللہ کے احسان کو پہچانتے
 ہیں، پھر اس کا انکار کرتے ہیں۔ اور ان میں بیش تر لوگ ایسے ہیں جو حق ماننے
 کے لیے تیار نہیں ہیں۔

और ज़मीन व आसमान की पोशीदा हकाइक का इल्म तो अल्लाह ही
 को है | और क्रियामत के बरपा होने का मामला कुछ देर न लेगा मगर
 बस इतनी कि जिसमें आदमी की पलक झपक जाए, बल्कि इससे भी
 कुछ कम | हकीकत यह है कि अल्लाह सब कुछ कर सकता है |
 अल्लाह ने तुमको तुम्हारी माओं के पेटों से निकाला इस हालत में कि
 तुम कुछ न जानते थे, उसने तुम्हें कान दिए, आँखें दीं और सोचनेवाले
 दिल दिए, इसलिए कि तुम शुक्रगुज़ार बनो | क्या इन लोगों ने कभी

परिन्दों को नहीं देखा है कि फ़िज़ा-ए-आसमानी में किस तरह मुसख़्खर है? अल्लाह के सिवा किसने उनको थाम रखा है? इसमें बहुत निशानियाँ हैं उन लोगों के लिए जो ईमान लाते हैं | अल्लाह ने तुम्हारे लिए तुम्हारे घरों को जाए-सुकून बनाया | उसने जानवरों की खालों से तुम्हारे लिए ऐसे मकान पैदा किए जिन्हें तुम सफ़र और क्रियाम दोनों हालतों में हलका पाते हो | उसने जानवरों के सूफ़ और ऊन और बालों से तुम्हारे लिए पहनने और बरतने की बहुत-सी चीज़ें पैदा कर दीं जो ज़िन्दगी की मुद्दते-मुकर्रर तक तुम्हारे काम आती हैं | उसने अपनी पैदा की हुई बहुत-सी चीज़ों से तुम्हारे लिए साए का इन्तिज़ाम किया, पहाड़ों में तुम्हारे लिए पनाहगाहें बनाई, और तुम्हें ऐसी पोशाकें बख़शीं जो तुम्हें गर्मी से बचाती हैं और कुछ दूसरी पोशाकें जो आपस की जंग में तुम्हारी हिफ़ाज़त करती करती हैं | इस तरह वह तुमपर अपनी नेमतों की तकलीम करता है शायद कि तुम फ़रमाँबरदार बनो | अब अगर ये लोग मुँह मोड़ते हैं तो ऐ नबी, तुमपर साफ़-साफ़ पैगामे हक़ पहुँचा देने के सिवा और कोई ज़िम्मेदारी नहीं है | ये अल्लाह के एहसान को पहचानते हैं, फिर उसका इनकार करते हैं | और इनमें बेशतर लोग ऐसे हैं जो हक़ मानने के लिए तैयार नहीं हैं |